

Protocol dalla radunonza communal Lumnezia (2014/02)

Datum: Venderdis, ils 3 d'october 2014
Liug: Halla plurivalenta dalla casa da scola Sutvitg a Vella
Cuoz: 20:00 – 22:20 uras
Presents: 133 votantas e votants
Parsura: Duri Blumenthal, president communal
Actuar: Marcus Cavegn, canzlist communal

Tractandas

1. Avertura ed elecziun dils dumbravuschs

Il president communal Duri Blumenthal fa beinvegni als participonts dalla radunonza communal ed engrazia a quels che han dau suatientscha al clom e fan valer lur dretgs politics. Ils 27 e 28 da settember 2014 ha giu liug la fiasta lumneziana, quella seigi gartegiada e seigi in eveniment impurtont per l'identitad e la cuminonza dalla vischnaunca Lumnezia.

Il president communal constatescha, che la radunonza communal ei vegnida convocada ad uras conform allas determinaziuns digl artechel 44 ella constituziun dalla vischnaunca Lumnezia, aschia che la radunonza ei cumpetenta da prender conclus.

La gliesta da tractandas dils 19 da settember 2014 presentada dalla suprastonza communal vegn approbada dalla radunonza communal.

Perstgisaus ei Rino Caviezel, commember dalla cumissiun da gestiun Lumnezia, pervia da malsogna.

La radunonza elegia dus dumbravuschs, ch'ei commembers dalla cumissiun da gestiun Lumnezia:

- Hilda Livers-Capeder, Camuns;
- Daniel Blumenthal-Lombris, Vella.

2. Protocol dalla radunonza communal dils 13 da zercladur 2013 (2014/01)

Il president communal Duri Blumenthal constatescha, ch'igl ei buca vegniu inoltrau recuors en scret aschia ch'il protocol dalla davosa radunonza communal dils 13 da zercladur 2013 (2014/01) vala sco approbaus.

3. Project per la sulada dil Plaz Cadruvi e sanaziun dalla via Giudem Vitg el vischinadi da Vrin - rendaquen e rapport final

La radunonza communal da Vrin dils 24 da fevrer 2012 veva giu concediu in credit da CHF 1'200'000.00 per curclar cun sulada il plaz cadruvi ed asfaltar la via Giudem Vitg, cumpriu remplazzar lingias d'aua e da canalisaziun. Vinavon duevan vegnir construidas tualettas publicas. Quellas ein denton aunc buca vegnidas fatgas. Il plaz cadruvi e la sanaziun dalla via Giudem Vitg ein vegni fatgs. La calculaziun da cuosts per quellas parts era CHF 1'095'000.00.

L'Assicuranza d'edificis dil Grischun ha garantiu ina contribuziun da 17.5 % dils cuosts imputabels da CHF 102'833.00, che dat ina summa da CHF 17'996.00. Il Padrinadi svizzer per vischnauncas da muntogna ha dau ina contribuziun da CHF 100'000.00.

La radunonza communal approbescha il quen final dil project senza las tualettas publicas, che siara cun cuosts da CHF 955'500.75. Igl acquist da terren ei buca risguardaus, la terminaziun e mesiraziun ei cumprida cun ina summa rodonda, cun quei che quellas lavurs ein aunc d'exequir e quintar giu.

Decisiun

La radunonza communal decide unanimamein d'approbar il rendaquen dil project per la sulada il plaz cadruvi ed asfaltar la via communal Giudem Vitg, cumpru remplazzar lingias d'aua e da canalisaziun.

4. Project per sanar las vias da quartier A e B a Sur Val, el vischninadi da Degen

1) Rendaquen

Ils cuosts ein vegni survargai, specialmein per quei ch'igl ei vegniu fatg midadas e sanaziuns da stabiliments dil aquaduct e dalla canalisaziun. Il credit era vegnius concedius mo per lavurs da construcziun dalla via. La summa da credit da CHF 448'000.00 ei vegnida survargada per CHF 47'160.35 (8.74 %).

La radunonza communal da Degen veva concediu in credit da baghegiar da CHF 200'000 per la via da quartier Sur Val A e da CHF 248'000 per la via da quartier Sur Val B. Il cuosts per la construcziun da quellas duas vias muntan a CHF 487'160.35, numnadamein CHF 187'132.45 per la via A e CHF 300'027.90 per la via B. Els survargan il credit per CHF 39'160.35 (8.74 %). In tierz respectivamein 33.3 % dils cuosts vegnan repartgi sin l'interessenza privata, quei che dat ina summa da CHF 162'224.00. Duas tierzas dils cuosts surpren la vischnaunca per l'interessenza publica. Il Padrinadi svizzer per vischnauncas da muntogna ha dau ina contribuziun da CHF 100'000.00.

2) Damonda da credit supplementar per cuosts da sanaziun e midadas dil provediment d'aua e dalla dismessa d'auas piarsas tschuffas e schubras

En connex cun la sanaziun dallas vias ein vegnidas sanadas e midadas lingias dil provediment d'aua e dalla dismessa d'auas piarsas tschuffas e schubras.

a) Provediment d'aua

Part via da quartier A CHF 78'110.15

Part via da quartier B CHF 49'986.70

Total

CHF 128'096.85

b) Dismessa auas piarsas

Part via da quartier A CHF 94'898.75

Part via da quartier B CHF 131'006.45

Total

CHF 225'905.20

La radunonza communal decide cun gronda maioritad e treis abstenziuns d'approbar il rendaquen per la sanaziun dallas vias da quartier A e B Sur Val el vischninadi da Degen e conceda in credit supplementar da CHF 354'000 per sanar e midar lingias dil provediment d'aua e dalla dismessa d'auas piarsas tschuffas e schubras.

5. Project dil baghetg da menaschi pil stabiliment da recreaziun a Davos Munts el vischninadi da Degen

1) Rendaquen

La radunonza communal da Degen veva dau in credit da CHF 1'538'000 sin basa d'in emprem schazetg da cuosts. La survesta dils cuosts per il project dil baghetg da menaschi dils stabiliments da recreaziun a Davos Munts, cumpiladas dil biro d'achitectura Capaul & Blumenthal Architects dipl ETH, 7130 Glion, muossan cuosts totals da CHF 2'159'351. Divers facturs han effectuau il surpassament massiv dils cuosts. La basa da calculaziun per la damonda da credit ei stada nunsufficienta. Ei ha dau midadas da construcziun, indrezs supplementars, prezis aults per las incaricas en ina situaziun d'in grond quantum da lavur en Surselva. Denton ha era l'organizaziun e la controlla da cuosts dil project buca funcziunau. Quei vegn era attribuiu alla surveglonza munglusa dils cuosts entras ils planisaders.

Il president communal enumerescha singulas posiziuns che han caschunau in surpli da cuosts.

- Cuschina da gastronomia
- Lenna per la construcziun dil baghetg
- Ventilaziun
- Pretensiuns dalla segirada da fiug
- Giavischs supplementars
- Tualettas e lavabos

Contribuziuns ein vegnidas concedidas da

Lumnezia Turissem	CHF	100'000.00
Vischnaunca da padrinadi Herrliberg	CHF	50'000.00
Cantun Grischun	CHF	62'000.00
Agid Svizer per la Muntogna	CHF	70'000.00

La Confederaziun svizra ha dau in credit senza tscheins da CHF 267'000.00 el rom dalla Nova politica regiunala (NPR) per gidar finanziar il project.

Sin fundament dils cuosts effectivs fa la suprastanza communal la damonda per in credit supplementar da CHF 622'000.00.

Ella discussiun vegn exprimida stupefacziun ch'ils cuosts survargan la summa da credit per varga 40 % e mess en damonda la responsabladad dils participai. Sin basa dalla summa da baghegiar san ils planisaders, ch'ei era responsabels per il surpassament da cuosts, quintar cun entradas supplementaras considerablas per els sezs. Evidentamein ei la basa da calculaziun per la damonda da credit buca stada sufficiente. La damonda per in credit supplementar vess stuiu vegnir presentada pli baul alla radunonza communal.

La decisiun da conceder il credit ha la vischanunca da Degen giu priu avon la fusiun dallas vischnauncas. La damonda da credit era vegnida fatga senza calculaziuns sufficientas. Dau avon era, ch'il project astgi buca custar dapli che 1.538 milliuns francs. Las pusseivladads da reducir ils cuosts cun la surdada dallas lavurs ein stadas pintgas sin fundament dalla lescha cantunala da submitsiun. La vischnaunca ha buca giu la pusseivladad d'interrumper il project pervia dils termins per la realisaziun e l'obligaziun enviars ils turists ch'il stabiliment stetti a disposiziun la stad 2014.

Tratga a strada vegn era la construcziun dil tetg cun plattas naturalas da Val. Il tetg perdeva aua la stad vargada. Il furnider dallas plattas, Truffer Vals, ha tschentau las plattas da niev. Tochen che las plattas ein tschentadas endretg vegn il tetg a piarder. Cunquei che las singulas plattas survargan ina l'otra mo pauc vegn il tetg denton mai ad esser difuffatg serraus. Impurtont eisi ch'il tetg suten seigi en uorden.

En in votum vegn menziunau che la concorrenza da project seigi vegnida fatga cun la directiva, ch'ils cuosts astgavien buca survargar ina certa limita. Enviars ils auters architects che han priu part dalla concorrenza seigi ei buca gest, sche quei factur vegni buca risguardaus sufficientamein ell'execuziun dil project. Gion A. Caminada, che ha presidiu la giuria, argumentescha, ch'il project elegiu eri il meglier ell'emprema fasa. La concorrenza d'architettura vegi fatga per sviluppar ideas. Impurtont seigi quei che succedi suenter. Il project era il pli cumpact cun ina cubatura da 700 – 800 m³. El pareri dalla giuria ei la recumandaziun vegnida fatga sin fundament da circa 20 puncts da giudicament.

2) Damonda da credit supplementar

La radunonza communal decida cun 44 vuschs encunter 39 vuschs cun 9 abstenziuns da conceder in credit supplementar da CHF 622'000 per il project dil baghetg da menaschi pil stabiliment da recreaziun a Davos Munts el vischinadi da Degen.

6. Zonas da ruaus per la selvaschina a Lumbrein (Val Mulin) e Suraua (Pala da Tgiern)

Sin giavisch dil survigilader da catscha Arnold Caminada dil district da catscha Il Glogn ensemen culs catschadurs dalla secziun Pez Ault ha la suprastonza communal tractau igl intent d'introducir zonas da ruaus per la selvaschina a Lumbrein (Val Mulin) e Suraua (Pala da Tgiern).

Per la vischnaunca dat ei duas pusseivladads per l'introducziun ni per midadas da zonas existentas da protecziun dalla selvaschina. L'emprena ei la procedura cun ina revisiun dalla planisaziun locala tenor art. 47 ss. dalla Lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun (LPTGR) dils dal 06-12-2004, en vigur dapi 01-11-2005. En quei cass decida la regenza cantunala definitivamein. La secunda pusseivladad ei da prender in conclus dalla radunonza communal d'introducir u midar zonas da ruaus per la selvaschina, ordeifer la planisaziun locala. En quei cass san vegnir pronunziats castitgs per cuntraveziuns dallas prescripziuns da ruaus per la selvaschina sin basa da art. 18 dalla lescha federala davart la catscha e la protecziun dils mamifers e dils utschals selvadis (Lescha da catscha LCP dils 20 da zercladur 1986).

La suprastonza communal vul desister d'ina revisiun parziala precedentia alla revisiun generala dalla planisaziun locala dalla vischnaunca per midar las zonas da ruaus per uaul e selvaschina. Egl avegnir duei vegnir desistiu cumpleinamein ella planisaziun locala da zavrar ora zonas da ruaus per uaul e selvaschina. Perencunter duei vegnir fatg in reglament communal per ils areals da ruaus per la selvaschina sin basa da conclus dalla radunonza communal respectivamein dalla cuminonza da votants all'urna.

La suprastonza communal propona d'introducir pil mument duas novas zonas da ruaus a Lumbrein (Val Mulin) e Suraua (Pala da Tgiern) cun in conclus dalla radunonza communal.

Quei cuntegn suandontas implementaziuns.

- 1) Nova zona da ruaus ella Val Mulin el vischinadi da Lumbrein, scamond general da traffic ed access duront il temps dils 20 da december entochen ils 15 d'avrel, cun excepziun da persunas officialas, ch'exequeschan lur lavur.

Quella zona tangescha buca la zona existenta da ruaus per la selvaschina a Lumbrein fixada ella planisaziun locala e sa perquei vegnir introducida sin basa d'in conclus dalla radunonza communal.

- 2) Engrondiment dalla zona da ruaus Pala da Tgiern el vischinadi da Suraua, per proteger cots e gaglinas da taus e da draussa, cun camond da passadi sin via da transit.

Plinavon preveda la suprastonza communal la cassaziun dil scamond da passadi sin via da transit ella zona da ruaus Triel el vischinadi da Vella da decretar in camond da passadi sin la via d'uaul tras igl Uaul Grond ella zona da schanetg per uaul e selvaschina a Vella sin basa digl art. 27 al. 2 dalla lescha da baghegiar Vella.

Decisiuns

La radunonza communal decida cun gronda majoritad senza cuntravusch d'introducir ina zona da ruaus per la selvaschina a Lumbrein (Val Mulin) tenor proposta dalla suprastonza communal.

La radunonza communal decida cun gronda majoritad senza cuntravusch d'introducir ina zona da ruaus per la selvaschina a Suraua (Pala da Tgiern) tenor proposta dalla suprastonza communal.

7. Deliberaziun dall'iniziativa d'abrogar la restricziun da spertadad tempo 30 sin las vias el vitg da Cumbel e Degen per mauns dalla votaziun all'urna

Ils 16 da matg 2014 ei vegnida inoltrada in'iniziativa sin basa da art. 23 dalla constituziun dalla vischnaunca Lumnezia per dismetter las zonas da tempo 30 en Lumnezia. L'iniziativa ei vegnida inoltrada cun 170 sutscriziuns valeivlas. Tenor constituziun dalla vischnaunca da Lumnezia ein necessarias 100 sutscriziuns da vischins cun dretg da votar en fatgs communalis per ina iniziativa.

La radunonza communal da Cumbel veva giu decidiu ils 14 da schaner 2011 cun 30 vuschs e senza cuntravuschs, d'introducir ina zona da tempo 30 enteifer il center dil vitg da Cumbel e dau l'incarica per in'expertisa.

La radunonza communal da Degen veva giu decidiu ils 11 da matg 2012 d'introducir la zona da tempo 30 el vitg da Degen sin fundament d'ina expertisa.

Ils 10 d'avrel 2013 ein las zonas da tempo 30 a Cumbel e Degen vegnidas approbadas dil departament cantunal responsabel. La signalisaziun ei vegnida definida ed exequida en cunvegrientscha cun la polizia cantunala da traffic. La signalisaziun ei vegnida publicada ufficialmein dalla polizia cantunala da traffic, aschia che pertuccai han giu caschun da prender posiziun. Da quella pusseivladad ha negin fatg diever. Consequentamein ha il cantun approbau la signalisaziun.

Il settember 2013 ei la signalisaziun vegnida fatga ed ils 2 d'october 2013 ha la polizia cantunala dil Grischun collaudau la signalisaziun. Enteifer in onn dapi quei datum ha la vischnaunca da far mesiraziuns supplementaras da spertadad per constatar il cumportament da spertadad ed ha d'inoltrar ils resultats ensemen cun in cuort rapport davart las experientschas alla polizia cantunala da traffic.

Per abolir las zonas da tempo 30 a Cumbel e Degen ei da menar atras ina procedura reciproca tier l'introducziun dallas limitaziuns da traffic. La suprastanza communal propona da refusar l'iniziativa, cun quei che quella va encunter las decisiuns dallas radunonzas communalas ellas anteriuras vischnauncas da Cumbel e Degen. Sch'ei vess da schabegiar in accident cun consequenzas per veta e sanadad da personas suenter l'aboliziun dalla limitaziun dalla spertadad dil traffic fuss la suprastanza en ina situaziun fetg precara pervia da sia responsabladad, sch'ella proponess da dismetter las zonas da tempo 30.

La procedura per iniciativas ei fixada en artechel 25 dalla constituziun dalla vischnaunca Lumnezia. La suprastanza communal suttametta ina iniziativa ch'ei reussida legalmein ensemen cun sia posiziun, eventualmein cun ina cuntraproposta, enteifer sis meis alla radunonza communal per votaziun resp. per deliberaziun. La votaziun all'urna succeda enteifer sis meis suenter la deliberaziun. La fin finala sto denton il departament da giustia, segirezza e sanadad dil Grischun decider davart ina eventuala midada dallas zonas da tempo 30 a Cumbel ed a Degen.

Suenter extendida discussiun ed exposiziun dils arguments cuntradicteurs da salvar ni d'abolir las zonas da tempo 30 a Cumbel e Degen decida la radunonza communal cun 79 encunter 2 vuschs cun 3 abstenziuns da sistir la procedura dall'iniziativa per empruar da vegnir tier ina sliagiun entelgeivla en in discuers denter la suprastanza communal ed ils iniziants.

8. Damonda pil dretg da burgheis dalla vischnaunca Lumnezia:

Hendrik Willem Louman, naschius ils 14 d'avrel 1937, nazionalitad dalla Hollanda, sesents a Cumbel

Hendrik Willem Louman ha fatg la damonda per il dretg da burgheis svizzer agl Uffeci per migraziun e dretg civil dil Grischun. Quel ha sclariu sche las premissas per conceder il dretg da burgheis ein ademplidas. El ha constatau che las premissas formalas dil dretg federal e cantunal ein ademplidas.

Loumann, Hendrik Willem
 Naschius ils 14 d'avrel 1937 a Rotterdam, Hollanda
 Maridau dapi ils 29 d'october 1963, separaus dapi igl 1. d'october 2011
 Stadi da patria Hollanda
 Domicil a Crest la Geina 132A, 7142 Cumbel

Hendrik Willem Loumann ha ina lubientscha da domicil C per persunas digl exteriur ed ei domiciliaus a Cumbel. El ei sesents en Svizra dapi varga 40 onns. Tenor extract dils 12 da december 2013 ha el buca imputaziuns el register penal svizzer.

Il president communal ed il canzlist communal han menau in discuors da natiralisaziun cul petent.

La suprastanza communal propona da conceder il dretg da burgheis dalla vischnaunca Lumnezia.

Discussiun

En in votum vegn menziunau, ch'il petent duessi ir entuorn vestgius ella publicitad. El discuors da natiralisaziun veva el sincerau da sespruar da setener vid las disas dalla populaziun.

Decisiun

La radunonza communal decida en applicaziun da art. 42 lit. f dalla constituziun dalla vischnaunca Lumnezia cun 52 vuschs encunter 6 vuschs e cun 7 abstenziuns da conceder a Hendrik Willem Loumann il dretg da burgheis dalla vischnaunca da Lumnezia.

9. Orientaziuns

1) Lescha provediment d'aua e dismessa d'auas piarsas

Il president communal Duri Blumenthal orientescha che las leschas communalas per il provediment d'aua e per la dismessa d'auas piarsas seigien en elavuraziun. Da present ein aunc en vigur pil provediment d'aua siat differents reglaments da vischinadis e sis reglaments da corporaziuns d'aua e per la dismessa d'auas piarsas otg reglaments dils vischinadis. Prevedidas ein duas leschas separadas. Per saver risguardar il principi da taxas tenor il diever vegn ei ad esser necessari d'installar dumbraders d'aua. Las contribuziuns da colligiazion duein sebasar sin las valetas dil schazetg ufficial dils baghetgs che vegnan colligiai.

Prevedida ei ina sera d'informaziun il november 2014 mo cun quella tractativa. Silsuenter duein las leschas vegnir presentadas alla radunonza communal e prevesiblamein il fevrer 2015 alla cuminonza dils votants all'urna, priu ch'ins vegli metter en vigur las leschas retroactivamein sin l'entschatta 2015.

10. Varia

- Limitaziun dalla spertadad sin via cantunala tras Sogn Andriu
- Limitaziun dalla peisa maximala sin vias communalas a Cumbel e Vella a 18 t, suenter ch'il cantun ha alzau la limita da peisa sin la via cantunala da Glion entochen la Rampa a 32 t.
- Terren da baghegiar dalla vischnaunca per la construcziun da casas per indigens.
- Piazza d'empredists el revier forestal Lumnezia

7144 Vella, ils 3 d'october 2014.

Il president:

Igl actuar:

Duri Blumenthal

Marcus Cavegn